

مدیریت کلاس و تکنیک‌های انضباطی

لیلی محمد حسین - مؤسسه آموزشی منظومه خرد

به نظر می‌رسد مدیریت کلاس درس یکی از دغدغه‌های اصلی معلمان، به ویژه معلمان تازه‌کار، در سراسر دنیا باشد. معلمان دوست دارند کلاس‌های منظمی داشته باشند که در آن‌ها تمام دانش‌آموزان در کلاس شرکت فعال دارند و مسئولیت یادگیری‌شان را به عهده می‌گیرند و آن‌ها می‌توانند محتوای آموزشی را به طور مؤثر ارائه دهند. در ضمن معلمان مایل نیستند در کلاس دانش‌آموزانی بدرفتار داشته باشند.

مروری بر ادبیات تعلیم و تربیت جهانی راهکارهایی را البته متناسب با فرهنگ هر جامعه‌ای ارائه می‌دهد. در اکثر این راهکارها سفارش به تدوین قوانین کلاسی شده است. قوانین کلاسی که روشن، قابل درک و قابل اجراست. قوانین کلاسی می‌تواند مانند نمونه‌ی زیر کم تعداد و ساده باشد:

- ۱- همه لایق احترام هستند.
- ۲- آماده به کلاس بیاید.
- ۳- نهایت سعی تان را بکنید.
- ۴- نگرش بُرد-بُرد داشته باشید.

لذت ببرید و یاد بگیرید. همان‌طور که ملاحظه می‌کنید از افعال منفی استفاده نشده است. بهتر است در تدوین قوانین از افعال مثبت استفاده کنیم. اگر این قوانین در جلسه‌ی اول کلاس همراه دانش‌آموزان تدوین شود، از ضمانت اجرایی بیش‌تری برخوردار است در استرالیا رابطه‌ی بین مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان و نظم کلاسی در تحقیقی بررسی شده است. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که وقتی معلمان دانش‌آموزان را بیش‌تر در تصمیم‌گیری شرکت می‌دهند و اشارات غیردستوری بیش‌تری دارند، رفتار مطلوب را تصدیق می‌کنند و با دانش‌آموزان بدرفتار طوری بحث می‌کنند که آنان مجال می‌یابند تاثیر رفتارشان را بر دیگران

1: نگرش بُرد-بُرد (win-win) یعنی این که دانش‌آموزان سعی کنند همه در کلاس احساس برنده بودن کنند نه این که خودشان برنده باشند و بقیه‌ی کلاس بازنده.

2: <http://www.squidoo.com/cfclark4>

درک کنند و برای این که چه طور بهتر رفتار کنند تلاش کنند، دانش آموزان مسؤلیت پذیری بیشتری از خود نشان می دهند.^۳

یک معلم امریکایی با تجربه‌ای ۱۷ ساله تدریس در مدارس مختلف دولتی (دوره‌ی راهنمایی و دبیرستان)، برای مدیریت موفق و برقراری نظم در کلاس ۵ راهکار ارائه می‌دهد. البته او معتقد است که همه‌ی استراتژی‌های برای هر دانش آموزی مؤثر نیست بلکه معلمان باید با در نظر گرفتن روحیه‌ی دانش آموزان راهکارشان را تغییر بدهند. وی از راهکار شماره‌ی ۵ شروع می‌کند:^۴

راهکار شماره‌ی ۵: درس را هیجان‌انگیز بگردانید. اگر ۴۵ دقیقه زمان در اختیار دارد، سه فعالیت مختلف طراحی کنید. سعی کنید در طول کلاس لااقل یک بار دانش آموزان را از روی صندلی‌هایشان بلند کنید. دانش آموزانی که انرژی‌شان در کلاس محصور شده به خاطر این کار از شما تشکر خواهند کرد.

راهکار شماره‌ی ۴: تمام مدت کلاس را سخنرانی نکنید. دانش آموزانی که در یک فعالیت یادگیری فعال هستند معمولاً کلاس را به هم نمی‌ریزند. فعالیت‌های عملی برای کلاس‌های بانشاط بسیار مؤثرند.

راهکار شماره‌ی ۳: با دانش آموزان تان گفتگو کنید. اگر آن‌ها را در راهروی مدرسه، در رستوران یا در میوه‌فروشی می‌بینید، از آنان احوالپرسی کنید. اگر نوشته‌ی آن‌ها را در یک روزنامه‌ی محلی دیدید، به آن‌ها تبریک بگویید. اگر کار خوبی کردند، از لطف‌شان تشکر کنید. این کار آن‌ها را آگاه می‌سازد که واقعاً برای تان مهم هستند.

راهکار شماره‌ی ۲: وقتی دانش آموزان با حرف زدن، سقلمه زدن به دیگران، یا مچاله کردن کاغذ نظم کلاس را به هم می‌زنند، کنار آن‌ها بایستید. این کار با پسران از همه بیش تر مؤثر است. این معلم زمانی که پسران خیلی شیطان در کلاس‌آش باشند، در قسمت انتهای کلاس می‌ایستد و درس می‌دهد. این کار این پیام را به آن‌ها می‌دهد که کارشان را متوقف کنند. اکثر اوقات کارشان را متوقف می‌کنند و به کار کلاس برمی‌گردند.

3. [HTTP://achievementzones.wikispaces.com/file/view/Student+responsibility+and+classroom+Management](http://achievementzones.wikispaces.com/file/view/Student+responsibility+and+classroom+Management)

4. Hayden Kellie (2010), Top Five Classroom Management Strategies- They really work, <http://www.brighthub.com/education/k-12/articles/3318.aspx#ixzz0qHmMNQdo>

راهکار شماره ۱: وقتی کنار شاگردان ایستادید، با آنها حرف زدید و مشغول درس‌شان کردید ولی باز هم نظم کلاس را برهم زدند، آنها را بیرون از کلاس به راهرو ببرید. از آنان بپرسید: « آیا حالت خوب است؟ » تجربه‌ی نشان داده که فرو می‌ریزند و به شما می‌گویند که با والدین‌شان بحث داشتند، به موقع از خواب بلند نشدند یا مسایل دیگری داشتند. اگر باز هم جسور بودند، آنها را به دفتر مدیر بفرستید. این معلم در پنج سال گذشته، شاگردان کمی را به علت بی‌انضباطی در کلاس به دفتر مدیر فرستاده است.

آخرین توصیه‌ی این معلم: « بچه، بچه است. اگر در درس فعال نباشد، در کار دیگری فعال می‌شود – بی‌انضباطی. »